

XIV. Akademiske højtideligheder

Jubilæet 1979:

Året 1979 stod i 500-års jubilæumsfestlighederne tegn. Festen blev fejret på overgangen mellem forår og højsommer på to af denne årtids lyse dage, den 31. maj og 1. juni 1979.

Festlighederne, der skulle være en fest for borger, by og en akademisk fest, blev transmit-

teret i radio og fjernsyn, omtalt meget i dagspressen og samlede mange interesserede, ansatte ved Københavns universitet, befolkningen overhovedet og naturligvis hele den lærde verden. Repræsentanter for europæiske og oversøiske universiteter deltog i festen.

Formanden for Videnskabernes Selskab, professor, dr. phil. Poul J. Riis lykønsker Københavns Universitet i anledning af jubilæet. Fra Københavns Universitets modtagelseslokaler.

For at understrege universitetets tilhørsforhold til sin by indledtes højtidelighederne den 31. maj 1979 om formiddagen med åbningen af en udstilling i Nikolaj kirke »Universitet og by«. Udstillingen var blevet til i et samarbejde mellem Københavns kommune og universitetet. Udstillingen var ikke blot en kronologisk oprensning af begivenheder, der havde udspillet sig mellem by og læreanstalt, men et fornøjeligt skue over begivenheder, der kan siges at være karakteristiske for det tætte nabo-skab. Temaet var – med de konflikter, dette perspektiv åbenbarede – ført op til vor tid.

Den samme dag – den 31. maj om eftermiddagen – modtog universitetet i sine modtagelsesværelser gratulanter. Blandt talerne var rektorkollegiets formand, rektor, dr. phil. Carl F. Wandel, Århus universitet, der bl.a. udtalte, at ingen anden enkelt-institution havde haft større varig betydning for det danske samfund end Københavns universitet. Rektor for Uppsalas universitet – det ældste i Norden (Uppsa-

la fejrede sit 500-års jubilæum i 1977) – bragte sin lykønskning, skildrede Københavns universitets betydning og formanede det til at fortsætte sit virke, således at ikke angst for ny viden hindrede søgen efter den.

For anden gang blev tilknytningen mellem by og læreanstalt understreget ved en reception, som Københavns kommune holdt på Rådhuset for universitetet. Det blev til en hilsen fra byen – Hafnia hylder Universitas Hafniensis. Iøvrigt talte rektor Erik Skinhøj og Borgerrepræsentationens formand, Gerda Louw Larsen. Universitetet havde forinden festen på Rådhuset meget generøst fået overrakt en check på 500.000 kr., penge, som var tænkt anvendt til istandsættelse af de gamle kollegier.

Festen fortsatte samme dag med en aftenforestilling på Det kgl. Teater. Der opførtes 1. akt af Carl Nielsens festlige »Maskerade« samt Bournonvilles ballet »Kermessen i Brügge«. Efter forestillingen var der et arrangement for de udenlandske gæster.

Den akademiske procession rundt om Frue Kirke til Universitetets festsal.

Fra æresdoktorpromotionen. Det samfundsvidenskabelige fakultets dekan, professor, dr. jur. H. Gammeltoft-Hansen promoverer etnologen, Henny Harald Hansen til dr. scient. soc. h. c.

I den tidlige morgenstund blev Frue Kirke rammen om en smuk festlighed, idet der til minde om Københavns Universitets åbning ved en højtidelighed i Frue Kirke 1. juni 1479, blev holdt morgensang, ved hvilken Københavns drengekor medvirkede. Fra prædikestolen talte Københavns biskop Ole Bertelsen. Der blev bl. a. sagt følgende: »Troen på gud bliver barbari uden den kritiske refleksion over troens grundlag og udtryk. Ja, den er uden realitet, uden et redeligt forhold til den mangfoldige gudskabte virkelighed og til menneskets situation, dets autentiske aldrig standsede søgen efter den inderste grund for sin væren og den yderste mening med dets historie«. – Professor, dr. theol. Leif Grane, det teologiske fakultets dekan, talte på universitetets vegne i kirken og sluttede sin tale med: »Fortior omnium est veritas« – et Luthercitat.

På den lyse sommerdag gik derefter en række af universitetets lærere sammen med repræ-

sentanterne for de udenlandske universiteter i akademisk festdragt i procession rundt om Frue Kirke for at indfinde sig i festsalen på Frue Plads til promovering af æresdoktorer i anledning af jubilæet.

Der blev promoveret følgende æresdoktorer: (Promotion ved Det teologiske fakultets dekan):

Forstander Knud Hansen, professor Sven Kjöllnerström.

(Promotion ved Det samfundsvidenskabelige fakultets dekan):

Professor Sjur Brækhus, professor emeritus, jur. dr., Per Olof Ekelöf, cand. polit. Ester Boserup (dr. polit. h. c.), Henny Harald Hansen, der promoveredes til dr. scient. soc. h. c., Eigill Knuth, ligeledes promoveret til dr. scient. soc. h. c.

Følgende blev af Det lægevidenskabelige fakultets dekan promoveret til medicinske æresdoktorer:

Seymour S. Kety, professor, med. dr. Carl

Bertil Laurell, professor Francis Daniels Moore, professor W. Severinghaus, professor Daniel C. Tosteson (der har arbejdet sammen med og hos professor Ussing på Zoofysiologisk laboratorium).

Kunsthistorikeren Merete Bodelsen blev derefter promoveret af Det filosofiske fakultets dekan sammen med følgende:

Magister C. A. Christensen, professor Jón Helgason, forskerstipendiat Erik Iversen, sprogforskeren Roman Jakobson, filosofen Paul Ricœur, forfatteren Villy Sørensen, der alle fik tildelt titlen dr. phil. h. c.

Det naturvidenskabelige fakultets dekan promoverede dr. med. Kaj Jerne, professor, dr. med. Herman H. Kalckar, professor ved Princeton universitet Elliot H. Lieb, ferskvandsbiologen Gunnar Nygaard, cand. jur. Troels Myndel Pedersen, mag. scient. Jóannes Rasmussen og Vilen Strutinsky, leder af afdelingen for teoretisk fysik i Kiev til dr. scient. h. c. (den sidstnævnte var ikke til stede).

Den akademiske højtidelighed var indrammet af musik af danske komponister som Carl Nielsen, Weyse og Niels W. Gade.

De pågældende æresdoktorers promovering var motiveret i deres værkers vægt og lødighed.

Ved den akademiske fest i forbindelse med æresdoktorpromotionerne blev universitetets hæderstegn med påskriften »Universitas Hafniensis honorat«, »Contraria sunt complementa« overrakt følgende for deres individuelle indsats for Københavns Universitet eller som repræsentanter for institutioner, som Københavns Universitet ønskede at hædre:

Professor, dr. med. Mogens Fog, professor, dr. med. K. Brøchner Mortensen, direktør A. W. Nielsen, Carlsberg-bryggerierne, folketingets ombudsmand Lars Nordskov Nielsen, overborgmester Egon Weidekamp.

Hæderstegnet var fremstillet af billedhuggeren Svend Wiig Hansen og bar på for- og bagside henholdsvis en mands- og kvindefigur. Som erindringsgave om jubilæet overrakte Hendes Majestæt Dronning Margrethe et eksemplar.

Den akademiske fest forlængedes til et af jubilæumsfestlighederne højdepunkter: Københavns Universitets festkoncert i Radiohusets koncertsal, hvor repræsentanter for kunst og

videnskab på en smuk måde talte og musicerede om et fælles engagement i den menneskelige fordybelse og erkendelse. Der blev ved lejligheden præsenteret et af hovedværkerne i dansk moderne musik ved en uropførelse, nemlig Ib Nørholms »Universitetssymfoni«, 4. symfoni (1978), der var blevet til i et samarbejde med digteren Poul Borum. Borums tekst havde titlen »Modskabelse« og drejede sig om den anden – eller en anden – virkelighed. Med megen indlevelse og autoritet musicerede over 200 mennesker under Támas Vetös ledelse. Professor Mogens Pihl havde forinden opførelsen talt om »Videnskabens væsen«, en tale, der smukt kompletteredes af musikværket.

Med Universitetets jubilæumskoncert i Tivolis koncertsal dannedes indgangen til den mere selskabelige del af festlighederne. Festlighederne indledtes dog af en mere officiel del. Der blev spillet musik af Poul Rovsing Olsen, J. P. E. Hartmann og Jean Sibelius.

Til lejligheden blev der holdt tale af Hendes Majestæt dronning Margrethe II, der causerede over Det mærkelige træ: »Vi vil beundre de knudrede grene, som fortæller om styrke og udholdenhed, vi vil nyde skyggen af et tæt og frodigt løv og vi vil glæde os over alle de mange skud og knopper, som viser, at ved 500 år er Universitas Hafniensis i sin bedste alder. »Vivat crescat floreat«.

Efter dronningens bevægende hilsen til Københavns Universitet talte undervisningsminister Dorte Bennedsen, der analyserede Københavns Universitets stilling i den samlede undervisningssituation.

Der blev talt af statsminister Anker Jørgensen, af repræsentanter for Kommunen, de styrende organer og af repræsentanter for danske og udenlandske universiteter.

Dermed kunne festmiddagen finde sted. Tivoli, der til lejligheden var stillet til rådighed for universitet og publikum, beværtede i de forskellige restauranter sine akademiske gæster.

Festlighederne afsluttedes af en revy. Man havde ventet en overdådighed, et festfyrværkeri i betragtning af det rige materiale, man kunne øse af. Overdådighed blev det ikke til, men revyen nåede dog at kaste et ironisk sidelys på festdagen og på tilværelsesformerne ved den højere læreanstalt, Københavns Universitet.

Til jubilæet er der planlagt et Jubilæumsværk i 14 bind, Københavns Universitets historie 1479-1979.

Af dette omfattende værk nåede man at udgive et bind, nemlig bd. VII. Det lægevidenskabelige fakultet på selve jubilæumsdagen.

Pavebullen og Københavns Universitets statutter blev i smuk opsætning udgivet af professor, dr. phil. Jan Pinborg, medens der som pendant til Universitetshistorien og videnskabshistorien blev udgivet et mere alment tilgængeligt værk i et bind, forfattet af professor, dr. phil. Sv. E. Stybe.

Der var endvidere udsendt et jubilæumsfad, fremstillet af Den kgl. porcelainsfabrik med dekorationer af maleren Mogens Andersen. – Adskillige banker og andre institutioner har ydet bidrag til jubilæet og jubilæumsværket. Dette vil blive omtalt særskilt andetsteds. Wei-

manns legat forærede universitetet et maleri af maleren Mogens Andersen til ophængning på Panum instituttet og Sveriges universiteter skænkede 20.000 svenske kroner som stipendiebeløb, Ny Carlsbergfondet skænkede et beløb til møblering af den gamle mødesal i Konsistoriebygningen med arkitekt Wegener-møbler. Der blev endvidere oprettet et Københavns Universitets jubilæumsfond. Der var endelig blevet sendt en række gaver fra udenlandske universiteter og private i anledning af jubilæet.

Udstillingen: »Universitet og by« løb til 10. juli og besøgte af 25.000 mennesker.

I forbindelse med jubilæet er der før, under og efter festlighederne i jubilæumsåret afholdt en række symposier for en mere indviet kreds og en række åbent-hus-arrangementer for publikum overhovedet.

*Symposier og seminarer afholdt i anledning af Københavns Universitets
500-års jubilæum.*

Ved jubilæet var der arrangeret et omfattende symposieprogram, som afvikledes med deltagelse af videnskabsmænd fra hele verden.

Det lægevidenskabelige fakultet havde i sit program indbefattet de under fakultetet udnævnte fem æresdoktorer og Filosofisk institut (Det humanistiske fakultet) havde som gæsteforelæser den ligeledes til æresdoktor promoteerde franske filosof Paul Ricœur.

Det teologiske fakultet arrangerede to symposier, der afholdtes henholdsvis den 21.-23. maj 1979 og 24.-26. september 1979, nemlig: 1) Kristen mission og kolonialisme« og 2) »Universitet og Reformation«.

Det samfundsvidenskabelige fakultet afholdt den 16.-18. maj 1979 Det IV. nordiske retshistorikermøde, på hvis første dag der afholdtes et jubilæumssymposium om Anders Sandøe Ørsted. I dette symposium, der skulle afspejle Ørstedes omfattende forfatterskab og hans aktive politiske, kirkelige og filosofiske rolle, deltog teologer, filosoffer, historikere, økonomer og jurister, udenlandske som danske. Desuden afholdtes et Nordisk symposium om Nordisk flygtningeret.

Det lægevidenskabelige fakultet afholdt i alt 10 symposier, hvor som nævnt de 5 æresdoktorer var inddraget samt en international konference.

Symposierne var følgende: 1) Forskning i almen praksis 2) Immunochemical techniques and inhibitors of serine proteinases 3) Sendiabetiske manifestationer 4) Etiology and pathogenesis of insulin-dependent diabetes-mellitus factors influencing beta-cell destruction and regeneration 5) Pre-term birth, aethiology, prevention, management and outcome 6) Acid-base and blood gas measurements. Recent developments and clinical applications 7) Unity and diversity in the immune system 8) Me-

tabolic response to surgery and injury 9) Ion transport across lipid bilayer membranes 10) Brain and behaviour.

Det humanistiske fakultet indledte rækken af symposier den 28. maj 1979, hvor Det arnamagnæanske institut i anledning af instituttets mangeårige leder, professor, dr. phil. Jón Helgasons udnævnelse til æresdoktor ved jubilæet afholdt et seminar: »Synspunkter på tekststudgi- velse« med deltagelse af nordiske videnskabs- mænd. Filosofisk institut afholdt en række gæsteforelæsninger og seminarer med filosofen Paul Ricoeur, Nanterre, som hovedperson.

I juni afholdt Institut for kunsthistorie et seminar, der behandlede spørgsmål omkring restaureringen af fresker og malerier i hovedbygningen og festsalen. 10 sprogvidenskabelige institutter holdt et symposium til minde om to af dansk lingvistik store navne, Rasmus Rask og Louis Hjelmslev.

Fra 24.-28. september arrangerede Institut for klassisk filologi og Historisk institut symposiet: »Dansk middelalderhistorie – De nyeste strømninger, med særligt henblik på Saxo« med 60 deltagere fra Danmark, Norden og det øvrige Europa.

Et symposium med titlen: »Konsekvenser af menneskets tilpasning til det moderne industrisamfund« afholdtes i dagene 3.-4. oktober 1979 af Psykologisk laboratorium.

Det naturvidenskabelige fakultet afholdt to symposier. Det ene: »Danish-French colloquium, on potential theory«, fandt sted på H. C. Ørsted instituttet den 14.-18. maj 1979. Det andet symposium fandt sted på Niels Bohr instituttet: »Universe at large redshifts«.

Til rækken af symposier er der modtaget støtte fra fonds, selskaber og andre instituti- oner.

Åbent hus-arrangementer og udstillinger i anledning af Universitetets 500-års jubilæum.

Med erfaringer fra tidligere år, nemlig 1974 og 1977 etablerede fakulteterne i jubilæumsåret 1979 en række åbent-hus-arrangementer og udstillinger. Det var en meget vellykket foranstaltning, idet ca. 20.000 mennesker besøgte udstillinger m.v.

Særligt aktiv formåede Det naturvidenskabelige fakultet at påkalde en levende interesse for sit forehavende.

Ca. 17.000 mennesker besøgte fakultetets udstillinger og rundvisninger. For et beløb af 150.000 kr., der var bevilget som andel i Universitetets jubilæumsbevilling (100.000 kr.) og et beløb på 50.000 kr. fra fakultetsrådet, formåede fakultetets forskellige institutter at præstere et interessant og levende jubilæumsarrangement.

De »Åbne huse« blev afholdt lørdage-søndage i perioden 1. september-18. november 1979 og omfattede botanik og biologi, astronomi, zoologi, geografi, geologi, kemi, fysik og matematik.

De botaniske og biologiske Åbne-huse indledtes med tre foredrag, hvor man gennemgik »Flora Danica«, den biologiske evolutionsteori og 'genetic engineering' og den biologiske forskning. Foruden botaniske og biologiske foredrag var der udstillinger om bl.a. rensningsanlæg og spise- og giftsvampe.

På astronomisk observatorium var der en meget besøgt rundvisning og forevisning af observatoriets linsekikkert med demonstration af EDB-beregninger.

Instrumentariet blev ligeledes inddraget på Zoologisk museum og tilknyttede institutter, idet man viste og forklarede elektronmikroskoper og lysmikroskoper i tilknytning til foredrag om zoologiske og beslægtede emner.

Havbiologien var også repræsenteret og arrangerede en udstilling om økologiske forhold i havet, samtidigt med at der rundvistes i Øresunds-akvariet.

Film og foredrag afløste hinanden i den geologiske gruppe, der tillige havde etableret en høring om geologi, videnskab og samfund, hvor et sagkyndigt panel besvarede spørgsmål fra tilhørerne.

H. C. Ørsted instituttet, der rummer kemi, fysik og matematik var rammen om en række rundvisninger, plancheudstillinger og demonstrationer. Atomfysikken blev bl.a. behandlet i foredrag (forandringer af overflader ved beskydning med atomare partikler, Atomare kollisioner).

Matematikken var repræsenteret ved en række foredrag (Passer og lineal, et foredrag om, hvad matematikerne mener med at kunne eller ikke kunne tredele vinklen med passer og lineal).

Fysikken på Niels Bohr-instituttet indledtes med tre aftenforedrag, der knyttede sig til rundvisninger med tilhørende introduktioner til områderne: højenergifysik, kernefyisk, atomfyisk, astrofyisk og isotopfremstilling.

Også August Krogh Instituttet var repræsenteret i Åbent-hus-arrangementerne. Der var foredrag om August Krogh: Nobelpristager og grundlægger af dansk dyrefysiologi. Der var film om cellelivet, plancheudstilling m.v.

Det lægevidenskabelige fakultet startede sine åbne-huse med et arrangement for børn på Institut for medicinsk mikrobiologi og fulgte op med emner som Retsmedicinsk instituts funktioner og Retskemiens udvikling.

Udstillingerne, som det Medicinsk-historiske museum dannede ramme om, var bl.a. følgende: Farsoter, Medicinsk forskning i 500 år, idet museets permanente samlinger var udvidet med udstillinger om emner som blodtransfusion, anæstesiologi og sygepleje.

Det humanistiske fakultet var bl.a. repræsenteret ved en udstilling i Universitetsbibliotekets 1. afdeling om »Rumopfattelsen gennem tiderne«.

*Følgende pengeinstitutter har givet nedenstående beløb til støtte for
jubileumsværket og til jubilæet:*

Danmarks Nationalbank	50.000 kr.	Den danske Bank	100.000 kr.
Amagerbanken	5.000 kr.	Andelsbanken	30.000 kr.
Arbejdernes Landsbank	10.000 kr.	Privatbanken	100.000 kr.
Handelsbanken	100.000 kr.	Reinholdt W. Jorck og hustrus fond	100.000 kr.
Sparekassen	100.000 kr.	Gutenberghus	250.000 kr.
Bikuben	100.000 kr.	(til oversættelse og trykning af statutterne).	

Andre akademiske højtideligheder:

Københavns universitets *årsfest* afholdtes torsdag den 22. november 1979. Professor, dr. med. Povl Riis talte om »Etik og lægevidenskab«.

Højtideligheden indledtes med Præludium af Armas Järnefelt. Efter rektor, professor, dr. med. Erik Skinhøjs tale, fremførtes værker af komponisterne Poul Rovsing Olsen til tekst af Ove Abildgaard, Jørgen Bentzon til tekst af Thøger Larsen, Leif Kayser til tekst af Ludvig Holstein. Før foredraget afsluttedes med Dansk folkevise udsat af Knudåge Riisager: »Gildet i skoven«. Højtideligheden fortsatte med fremførelse af Carl Niensens »To motetter, opus 55, nr. 2 og 3«.

Efter uddeling af årets guld- og sølvmedailler og promovning af doktorer fremførtes »Hellige Flamme« af J. L. Heibergs og C. E. F. Weyses kantate ved Københavns universitets fest i anledning af Reformationens indførelse samt rektorskiftet i 1839. Afslutningen på højtideligheden markeredes ved Lange-Müllers festmarch. Medlemmer af Sjællands symfoniorkester, under ledelse af kapelmester Eifred Eckart-Hansen, studentersangforeningen og »Lille MUKO« under ledelse af Tamás Vető medvirkede.

Om aftenen var der arrangeret en festforestilling i Det kgl. teater. Der opførtes Adam Oehlenschlägers tragedie »Dina«.

Immatrikulationsfesten afholdtes den 3. september 1979. Rektor, professor, dr. med. Erik Skinhøj talte. Højtideligheden indledtes med Elgar Howarths: »2 processions-fanfarer«. Efter rektors tale fremførtes »Hellige Flamme«. Højtideligheden afsluttedes med Carl Niensens forspil til 2. akt af »Saul og David«. De medvirkende var: Studentersangforeningen og FDF Kgs. Lyngby's brass band under ledelse af Arne Christensen.

På afdøde redaktør C. J. Sonnings fødselsdag den 19. april 1979 afholdtes i anledning af *Sonningprisens* overrækkelse til dr. Hermann Gmeiner en festlighed i Universitetets gobelinsal, hvor minister Lise Østergaard introducerede Dr. Gmeiner, der holdt en takketale.

På 200-årsdagen for digteren, professor, rektor Adam Oehlenschlägers fødsel afholdtes Københavns universitets mindefest i Universitetets festsal den 14. november 1979. Festligheden overværedes af hendes Majestæt Dronning Margrethe II. Der fremførtes som indledning Mozarts »Allegro af Serenade nr. 12 i c-moll (Köchel V. 388), hvorefter Universitetets rektor, professor, dr. med. Erik Skinhøj bød velkommen. Professor, dr. phil. F. J. Billeskov Jansen holdt derefter en forelæsning »Adam Oehlsenschläger som æstetiker«, hvorefter skuespillerinden Kirsten Rolffes læste Sangvinitas' prolog af »Aladdin«. Oplæsningen fortsattes ved skuespillerinden Karen-Lise Mynster (Morgen-vandring af »Langelands-Reise«) og skuespiller ved Det kgl. teater Martin Hansen, der læste Frodes Drapa af »Helge«. I forbindelse med festlighederne blev Martin Hansen hædret af Oehlenschläger-selskabets næstformand, professor, dr.jur. H. Gammeltoft-Hansen i anledning af skuespillerens 50-års skuespillerjubilæum. Højtideligheden afsluttedes med W. A. Mozarts Tema con variazioni af »Serenade i c-moll«. Det Danske Blæserensemble medvirkede ved festligheden.

Universitetets prorektor, professor, dr. jur. Mogens Koktvedgaard modtog i Universitetets festsal den 26. oktober 1979 studenterne fra 1919 og 1929 i anledning af deres 50- og 60 års studenterjubilæum.